

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

น้ำมันปาล์ม เป็นน้ำมันจากพืชซึ่งเป็นพืชที่ให้ผลผลิตน้ำมันสูง ทำให้มีต้นทุนการผลิตและราคาต่ำกว่าน้ำมันจากพืชชนิดอื่นๆ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลายทั้งในสินค้าอุปโภคและบริโภค ส่วนแบ่งการผลิตน้ำมันปาล์มต่อน้ำมันพืชของโลกจึงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว นอกจากนี้ น้ำมันปาล์มยังใช้เป็นพลังงานทดแทนน้ำมัน โดยเฉพาะการนำน้ำมันจากพืชมาใช้ผสมกับน้ำมันใช้กับเครื่องยนต์ หรือการนำน้ำมันจากพืชมาใช้กับเครื่องยนต์โดยตรง ซึ่งการใช้ น้ำมันปาล์มเพื่อนำมาผลิตเป็นน้ำมันชีวภาพ (bio fuel) กำลังได้รับความสนใจและการสนับสนุนให้มีการพัฒนาอย่างแพร่หลาย เพราะนอกจากจะเป็นแหล่งทดแทนน้ำมันซึ่งจะทำให้ลดการนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศแล้ว ยังเป็นพลังงานที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และจากการที่ปัจจุบันราคาน้ำมันปาล์มค่อนข้างไม่แน่นอน อันมีสาเหตุหลายประการเช่น ต้นทุนการผลิตที่ไม่คงที่แล้วแต่ดินฟ้าอากาศ ลักษณะพันธุ์น้ำมันปาล์มไม่มีความเป็นมาตรฐานทำให้ แหล่งผลิตเมล็ดพันธุ์น้ำมันปาล์มที่เชื่อถือได้มีน้อย และเทคโนโลยีการผลิตน้ำมันปาล์มส่วนมากยังไม่เป็นมาตรฐาน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ราคาน้ำมันปาล์มไม่คงที่ เกษตรกรไม่สามารถที่จะประมาณราคาหรือวางแผนการผลิตได้และปัจจุบันรัฐบาลได้มีการวางแผนพัฒนาน้ำมันปาล์ม ปี 2547-2549 โดยเน้นผลิตน้ำมันปาล์มให้เพียงพอ กับความต้องการภายในประเทศ ภายใต้กระบวนการผลิตและการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และสามารถแข่งขันกับน้ำมันปาล์มนำเข้าและน้ำมันพืชอื่นได้รวมทั้งเป็น การเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นแหล่งที่มาของพลังงาน ในด้านการตลาด ก็จะเป็นการยกระดับมาตรฐานและควบคุมคุณภาพน้ำมันปาล์มให้ได้มาตรฐานทุกขั้นตอน รักษาเสถียรภาพของราคา กระตุ้นการใช้ น้ำมันปาล์มภายในประเทศ เผยแพร่ข่าวสารข้อมูลการผลิตและการตลาด และในด้าน การบริหารและจัดการ จะมีการจัดตั้งสถาบันวิจัยและพัฒนาน้ำมันปาล์ม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น

ดังนั้น การทำให้เกษตรกรได้ทราบถึงแนวโน้มของราคาน้ำมันปาล์ม จึงถือเป็นการวางแผนการผลิตให้กับเกษตรกรไปด้วย เพราะเกษตรกรจะได้ทราบราคาตลอดจนผลกำไรที่จะได้รับ อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริมให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้วางเอาไว้

ในปี 2547 ประเทศไทยมีเนื้อที่ให้ผลน้ำมันปาล์ม 1.869 ล้านไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ร้อยละ 3.86 หรือเพิ่มขึ้น 69,358 ไร่ ผลผลิตน้ำมันปาล์มตั้งแต่ 1 มกราคม 2547 - 31 ธันวาคม 2547 ประมาณ 5.275 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 371,987 ตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.59 เนื่องจากในช่วง 3 ปี 2546 รัฐบาลส่งเสริมให้ขยายพื้นที่ปลูก และสนับสนุนให้ปลูกน้ำมันปาล์มพันธุ์ดี เพื่อทดแทนต้นปาล์มพันธุ์ไม่ดีที่มีอายุมากกว่า 20 ปี ประกอบกับราคาผลน้ำมันปาล์ม ยังคงใจให้เกษตรกรดูแลรักษา ส่งผลให้ภาพรวมผลผลิตน้ำมันปาล์มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ดินฟ้าอากาศ โดยเฉพาะปริมาณน้ำฝน ในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตสำคัญ คือ กระบี่ สุราษฎร์ธานี ชุมพร สตูล และตรัง มีปริมาณน้ำฝนสะสมทั้งปี ในปี 2546 เท่ากับ 2,030 มิลลิเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณน้ำฝนสะสมทั้งปีเฉลี่ย 10 ปีย้อนหลัง เท่ากับ 1,322 มิลลิเมตร น้ำมันปาล์มปี 2547 จึงเพิ่มมากขึ้นกว่าปี 2546 ร้อยละ 14.7 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2547)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตาราง 1.1 ผลผลิตน้ำมันปาล์ม ของประเทศไทย และประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ พ.ศ. 2539 – 2543

ประเทศ	ผลผลิต (1,000 ตัน)				
	2539	2540	2541	2542	2543
รวมทั้งโลก	92,464	99,089	98,009	111,914	116,315
มาเลเซีย	44,030	47,670	43,840	55,000	56,600
อินโดนีเซีย	24,490	26,930	29,510	31,250	34,000
ไนจีเรีย	7,750	7,750	7,800	8,000	8,000
ไทย	2,688	2,681	2,465	3,512	3,256
โคลัมเบีย	1,914	2,043	2,057	2,400	2,470
โกตดิวัวร์	1,317	1,150	1,300	1,100	1,100
แกมบอรูน	1,000	1,050	1,050	1,050	1,050
ปาปัวนิวกินี	990	1,030	990	1,000	1,000
เอกวาดอร์	1,043	1,358	1,503	952	952
กานา	780	780	920	920	920
อื่น ๆ	6,462	6,647	6,574	6,730	6,967

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2547)

ประเทศไทยมีการส่งออกสินค้าน้ำมันปาล์มไปยังตลาดโลกคิดเป็นมูลค่า 500.59 และ 1,900.25 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2543 และ 2544 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวในการส่งออกของปี พ.ศ.2543 และ 2544 เท่ากับ 52.70 และ 279.60 ตามลำดับ โดยมีตลาดส่งออกสินค้าน้ำมันปาล์มที่สำคัญของประเทศไทย ดังต่อไปนี้

มาเลเซีย มีมูลค่าส่งออกน้ำมันปาล์มจากประเทศไทยไปประเทศมาเลเซียเท่ากับ 1,101.96 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 57.99 ของมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยในปี 2544 ตามลำดับ

อินเดีย มีมูลค่าส่งออกน้ำมันปาล์มจากประเทศไทยไปประเทศอินเดียเท่ากับ 194.77 และ 258.27 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 38.91 และ 13.59 ของมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยในปีพ.ศ.2543 และ 2544 ตามลำดับ

พม่า มีมูลค่าส่งออกน้ำมันปาล์มจากประเทศไทยไปพม่าเท่ากับ 293.99 และ 255.19 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 58.93 และ 13.43 ของมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยในปี พ.ศ.2543 และ 2544 ตามลำดับ

อินโดนีเซีย มีมูลค่าส่งออกน้ำมันปาล์มจากประเทศไทยไปประเทศอินโดนีเซียเท่ากับ 125.92 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 6.63 ของมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2544 ตามลำดับ

อิรัก มีมูลค่าส่งออกน้ำมันปาล์มจากประเทศไทยไปประเทศอิรักเท่ากับ 9.81 และ 105.09 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 1.96 และ 5.53 ของมูลค่าการส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทยในปี พ.ศ.2543 และ 2544 ตามลำดับ

คู่แข่งของไทยในตลาดส่งออกน้ำมันปาล์ม แบ่งตลาดน้ำมันปาล์มได้เป็นสองตลาดคือน้ำมันปาล์มดิบ และน้ำมันปาล์มผ่านกรรมวิธี ในส่วนของน้ำมันปาล์มดิบ มาเลเซียเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่สุดของโลก และเป็นผู้ครองตลาด ในบางช่วงที่ผลผลิตของไทยมีมากกว่าความต้องการโรงงานน้ำมันปาล์มในมาเลเซียจะนำเข้าจากไทยเพื่อไปผ่านกรรมวิธีหรือบรรจุเพื่อขายอีกต่อหนึ่ง และเนื่องจากมาเลเซียมีปริมาณการส่งออกน้ำมันปาล์มมาก ใช้กลยุทธ์การตลาดทุกรูปแบบ ทั้งตัวสินค้า ตรีเยื่อ ราคาที่แน่นอนการส่งมอบสม่ำเสมอ ทำกิจกรรมทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีลูกค้าประจำเป็นจำนวนมาก สำหรับไทย ซึ่งอุปทานและราคาไม่แน่นอน ขึ้นลงตามกำลังการผลิตและความต้องการในประเทศ ประเทศไทยจึงส่งออกน้ำมันปาล์มขายให้มาเลเซีย แต่ก็ไม่แน่นอนเป็นครั้งคราว บางปีไม่มีการ ส่งออกไปเลย ส่วนตลาดอิรัก เริ่มนำเข้าจากไทยในปี 2543 เป็นเงิน 9.8 ล้านบาท และปี 44 (มกราคม - มิถุนายน) 82 ล้านบาท เป็นการนำเข้าโดยองค์การของรัฐบาล สาเหตุเนื่องจากอิรักถูกจำกัดในการทำการค้าในสินค้าบางประเภทยกเว้นอาหาร หรือโครงการน้ำมันแก๊สอาหาร การส่งออก นำเข้าก็ถูกจำกัดด้วยเงื่อนไข ไม่เป็นไปโดยเสรี การดำเนินการตลาดจึงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและสภาวะทางการเมือง คู่แข่งของไทยได้แก่ มาเลเซียและอินโดนีเซีย ส่วนตลาดอินเดียนำเข้าจากไทยไม่มากนัก ปี 2540 และ 2542 นำเข้าประมาณ 30 ล้านบาท ปี 41 ไม่มีการนำเข้า ปี 2543 นำเข้า 195 ล้านบาท คู่แข่งของไทย ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ และส่วนของน้ำมันปาล์มผ่านกรรมวิธี มีการส่งออกปริมาณเล็กน้อยในปี 2544 ส่งออกมูลค่า 67.65 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ พม่า กัมพูชา ลาว จีน ส่วนใหญ่เป็นการส่งออกทางชายแดน คู่แข่งของไทยได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2547)

ตาราง 1.2 ตลาดส่งออกน้ำมันปาล์มของประเทศไทย

ประเทศ	มูลค่าการส่งออก (ล้านบาท)				สัดส่วน (ร้อยละ)			
	2541	2542	2543	2544	2541	2542	2543	2544
รวมทั่วโลก	679.21	327.83	500.59	1,900.25	100.00	100.00	100.00	100.00
1 มาเลเซีย	525.97	181.57	0.00	1,101.96	77.44	55.38	-	57.99
2 อินเดีย	0.00	30.07	194.77	258.27	-	9.17	38.91	13.59
3 พม่า	2.34	92.13	293.99	255.19	0.34	28.10	58.73	13.43
4 อินโดนีเซีย	0.01	0.00	0.00	125.92	0.00	-	-	6.63
5 อิรัก	0.00	0.00	9.81	105.09	-	-	1.96	5.53
6 ปากีสถาน	0	0	0.63	21.14	-	-	0.13	1.11
7 จีน	36.38	0.00	0.00	17.39	5.36	-	-	0.92
8 ญี่ปุ่น	0.00	0.00	0.00	7.86	-	-	-	0.41
9 แอฟริกาใต้	0	0	0	2.29	-	-	-	0.12
10 สิงคโปร์	6.08	0.42	0	2.15	0.90	0.13	-	0.11
รวม 10 ประเทศ	570.78	304.19	499.20	1,897.26				
ประเทศอื่นๆ	108.44	23.65	1.40	2.99				
อัตราการขยายตัว	-	-51.73	52.70	279.60				

ที่มา : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2545)

จากข้อมูลการส่งออก และศักยภาพในการผลิตที่ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปได้อีก และการขยายตลาดส่งออกไปยังต่างประเทศก็เพิ่มขึ้น แม้ว่าปัจจุบันอาจจะยังไม่พร้อมในด้านอุปทานนัก แต่การพัฒนาการผลิตในด้านต่างๆ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชน ซึ่งจะส่งผลให้ปริมาณการผลิต และราคา สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าอาหารหลากหลาย เป็นครัวของโลกดังที่ได้มีนโยบายไว้ ส่วนตลาดเพื่อนบ้านเป็นตลาดที่ควรสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพราะเหมาะสมกับปัจจัยทางการตลาด ปริมาณการซื้อแต่ละคราวไม่มากนัก ราคาแข่งขันได้ และมีความได้เปรียบด้านระยะทางการขนส่ง ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงได้เลือกพยากรณ์ภาวะ

ราคาในตลาดปาล์ม โดยใช้วิธีอาร์มา เพื่อที่จะได้นำผลที่ได้จากการพยากรณ์ราคามาเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อพยากรณ์ราคาผลปาล์มรายเดือน โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยแบบจำลองอาร์มา

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับศึกษาจากการศึกษา

เป็นแนวทางแก่รัฐบาลและเกษตรกรผู้ประกอบการปาล์มน้ำมัน ในการประมาณราคาผลปาล์มดิบ เพื่อป้องกันการถูกเอาเปรียบทางด้านราคาผลผลิต

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ราคาผลปาล์มรายเดือนของประเทศไทย เฉลี่ยทั้งประเทศ ซึ่งเป็นราคาที่เกษตรกรขายได้ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2539 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 จำนวน 110 เดือน

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ซึ่งได้ใช้ข้อมูลราคาผลปาล์มดิบรายเดือนของประเทศไทย จำนวน 110 เดือน ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2539 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ฐานข้อมูลออนไลน์

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

น้ำมันปาล์ม หมายถึง น้ำมันจากพืชซึ่งเป็นพืชที่ให้ผลผลิตน้ำมันสูง เมื่อเปรียบเทียบกับพืชน้ำมันชนิดอื่น แบ่งออกได้ 2 ประเภทตามกรรมวิธีการแปรรูป ได้แก่ 1.น้ำมันปาล์มดิบใช้เพื่อผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมโดยผ่านกรรมวิธีบรจุ 2.น้ำมันปาล์มและส่วนประกอบของน้ำมันปาล์มไม่ว่าจะทำให้บริสุทธิ์หรือไม่ แต่ไม่ได้ตัดแปลงทางเคมี เช่น ผลิตภัณฑ์ที่เป็นน้ำมันปรุงอาหาร ใช้บริโภค ใช้เป็นอาหารสัตว์ หรือใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรม

ผลปาล์มดิบ หมายถึง ผลจากต้นปาล์มน้ำมันทั้งทะลายนี้น้ำหนักมากกว่า 15 กิโลกรัม